

Dosarul nr. 3ra-473/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. T. Avasiloaie)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V.Negru, A.Pahopol, A.Bostan)

Î N C H E I E R E

8 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Maria Druță,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Maria Druță, Maria Scutelnic, Valentin Stan, Efrosinia Roibu, Victor Gîndea, Tatiana Popescu, Igor Ghețiu, Gheorghe Botezatu și Gheorghe Onofraș împotriva Biroului Electoral al Secției de votare or. Parma, Italia nr. 50/38 și Comisia Electorală Centrală cu privire la încălcarea dreptului de vot la alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019,

împotriva deciziei din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de către Maria Druță și s-a menținut hotărârea din 24 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 24 februarie 2019, Maria Druță, Maria Scutelnic, Valentin Stan, Efrosinia Roibu, Victor Gîndea, Tatiana Popescu, Igor Ghețiu, Gheorghe Botezatu și Gheorghe Onofraș au depus cereri de chemare în judecată împotriva Biroului Electoral al Secției de votare or. Parma, Italia nr. 50/38 și Comisia Electorală Centrală cu privire la încălcarea dreptului de vot la alegerile parlamentare și referendumul republican consultativ din 24 februarie 2019.

În motivarea acțiunii a indicat că, în ziua alegerilor parlamentare și a referendumului consultativ din 24 februarie 2019, s-au prezentat la secția de votare a Biroului Electoral al Secției de votare or. Parma, Italia nr. 50/38, unde nu și-au putut realiza dreptul de vot, deoarece nu li s-a permis să voteze cu pașaportul expirat.

Au menționat că, pașapoartele expirate pe care le-au prezentat permit identificarea lor, confirmă deținerea cetățeniei Republicii Moldova și împlinirea vârstei de 18 ani, iar sistemul electronic SIAS „Alegeri” exclude votul multiplu.

Au indicat că, anterior Comisia Electorală Centrală a permis votarea în baza actelor expirate, cel puțin la alegerile parlamentare anticipate din anul 2010, alegerile parlamentare din anul 2014 și alegerile prezidențiale din anul 2016, doar în privința cetățenilor ce se află peste hotarele Republicii Moldova.

Art. 58 alin. (3) din Codul electoral stipulează care sunt actele în baza cărora se efectuează votarea. Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 28 noiembrie 2014, a notat că valabilitatea actelor în baza cărora cetățenii pot vota nu este o condiție prevăzută de codul electoral, iar condiția de deținere a actelor de identitate valabile, nu se regăsește printre excepțiile de privare de dreptul la vot.

În decizia din 14 ianuarie 2019, Curtea Constituțională nu s-a referit la faptul dacă art. 58 alin. (3) din Codul electoral cere sau nu valabilitatea actelor de identitate în baza cărora cetățenii pot vota. Respectiv, decizia Curții Supreme de Justiție din 28 noiembrie 2014, are puterea lucrului judecat și cetățenilor trebuie să le fie asigurat dreptul la vot, chiar dacă prezintă acte de identitate expirate.

Au considerat că, prin interzicerea de a vota cu pașaportul expirat, li s-a încălcat dreptul constituțional de vot, care este consfințit în art. 3 din Codul electoral.

Au solicitat Maria Druță, Maria Scutelnic, Valentin Stan, Efrosinia Roibu, Victor Gîndea, Tatiana Popescu, Igor Ghețiu, Gheorghe Botezatu și Gheorghe Onofraș constatarea încălcării dreptului constituțional de vot în cadrul alegerilor parlamentare și a referendumului republican consultativ din 24 februarie 2019.

Prin hotărârea din 24 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-au respins ca neîntemeiate cererile de chemare în judecată depuse de Maria Druță, Maria Scutelnic, Valentin Stan, Efrosinia Roibu, Victor Gîndea, Tatiana Popescu, Igor Ghețiu, Gheorghe Botezatu și Gheorghe Onofraș.

Prin decizia din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Maria Druță și s-a menținut hotărârea din 24 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că, exigența valabilității pașaportului reprezintă o garanție în situațiile în care identificarea persoanei în baza sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri” și a Registrului de stat al alegătorilor este imposibilă din cauza unor defecțiuni tehnice. Asemenea deficiențe au fost constatate la alegerile parlamentare din anul 2014 (a se vedea HCC nr. 29 din 9 decembrie 2014, §§ 50 și 77).

Valabilitatea pașaportului reprezintă singura exigență impusă de către legislator pentru cetățenii Republicii Moldova care doresc să voteze în secțiile de votare constituite peste hotarele țării, iar potrivit reglementărilor legale, actele de identitate al căror termen de valabilitate a expirat se consideră nevalabile. Respectiv, dreptul la vot nu poate fi exercitat în baza unui act de identitate nevalabil.

Exigența instituirii regulii votării cu un pașaport valabil peste hotarele țării este justificată de politicile statale, în scopul evitării fraudării votului, menținerii unei legături dintre stat și cetățeni și încurajării deținerii de acte de identitate valabile.

Instanța de apel a relevat prevederile art. 2 alin. (11) din Legea nr. 273 din 9 noiembrie 1994, potrivit căruia termenul de valabilitate al pașapoartelor este de 10 ani pentru persoanele care au împlinit vârsta necesară pentru exercitarea dreptului de a alege.

Alegerile parlamentare sau prezidențiale au loc, de regulă, o dată la patru ani. În acest sens, ele sunt previzibile. Perioada dintre scrutine este suficient de mare pentru a le permite cetățenilor care vor să voteze să realizeze procedura de eliberare a unui pașaport valabil. Ei își pot soluționa din timp problemele legate de valabilitatea pașapoartelor lor, chiar fără a fi nevoie să se deplaseze în țară [a se vedea punctul 74 din Hotărârea nr. 368 din 28 martie 2002 cu privire la aprobarea Statutului Consular,

potrivit căruia funcționarul consular al Republicii Moldova le eliberează cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate buletine de identitate și pașapoarte, în condițiile legii].

Din aceste considerente nu este afectată esența dreptului la vot al cetățenilor aflați peste hotarele țării.

La 7 martie 2019, Maria Druță a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material în materie electorală, în special cu privire la dreptul alegătorilor de a vota în baza pașaportului cu termen de valabilitate expirat.

A menționat că, anterior, la alegerile parlamentare s-a permis cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot să participe la votare în baza actelor de identitate a Republicii Moldova cu termen de valabilitate expirat.

Asigurarea dreptului de vot a cetățenilor cu pașapoartele ale căror termen de valabilitate a expirat este unica soluție conformă prevederilor Constituției Republicii Moldova.

A solicitat Maria Druță declararea recursului ca fiind admisibil, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri privind constatarea încălcării dreptului constituțional de vot.

Examinând admisibilitatea recursului declarat de Maria Druță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 74 alin. (7) din Codul electoral, apelul și recursul se examinează în termen de 3 zile de la primirea dosarului în cauză.

În conformitate cu art. 73 alin. (7) Cod electoral, contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Legii contenciosului administrativ.

Conform art. 74 alin. (6) Cod electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 5 martie 2019, în absența Mariei Druță și fără a fi publicat rezultatul examinării cauzei pe portalul instanței de judecată. Copia deciziei a fost expediată în adresa ultimei la data de 6 martie 2019, ora 13:57 (f.d.168).

Calea de atac în ordine de recurs a fost demarată de către Maria Druță în interiorul termenului legal.

Conform art. 30 alin. (3) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din data de 10 februarie 2000, recursul se judecă în condițiile Codului de procedură civilă.

Examinând temeiurile de admisibilitate al recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, recursul declarat de către Maria Druță este inadmisibil din următoarele considerente.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că, motivele inserate în cererea de recurs sânt lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate.

Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Maria Druță rezultă că aceasta nu a evidențiat memoriul ilegalității și

netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea unor circumstanțe factice ale cauzei, transpunerea normelor legale, precum și manifestarea criticilor recurente față de unele norme de drept.

În acest sens, Completul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează faptul că, dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii.

Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Subsidiar, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acestea nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronate, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Maria Druță, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că, recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare. Aceste argumente au fost deja supuse examinării și

aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenteii la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de admisibilitate ale recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă recurenta și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Maria Druță ca fiind inadmisibil.

În temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Maria Druță.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu